उद्योग मन्त्रालय

उद्देश्यः उद्यमशिलता अभिवृद्धि मार्फत अर्थतन्त्रलाई टेवा पुऱ्याउदै औधोगिक उत्पादनलाई उच्च गुणस्तरयुक्त एवं प्रतिस्पर्धात्मक बनाई उत्पादित वस्तुको निर्यात बढाउदै औधोगिक क्षेत्रमा स्वदेशी तथा विदेशी लगानी आकर्षित गर्दै सन्तुलित क्षेत्रीय विकासमा उद्योग क्षेत्रको योगदान बढाउने ।

क्र.स	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित उपलब्धी	हालसम्मको प्रगती	कैफियत
1.अन्तरिम व्यवस्थापन							
१.१	नेपालमा संविधानमा व्यवस्था भएको औद्योगिक विषयलाई कार्यान्वयन गर्न आवश्यक नीतिगत, कानूनी प्रकृयागत तथा संगठनात्मक व्यवस्था मिलाउने।	मन्त्रालय/विभाग	सम्वन्धित शाखा/महाशाखा	१ वर्षभित्र	नेपालको संविधानमा भएको प्रवधान वमोजिम व्यवस्था भएको हुने ।	प्रक्रिया अगाडी बढी रहेको ।	
१.२	संघिय ढाँचा अनुरुपको ३ तहको कार्यसूची र सहवर्ती अधिकार वमोजिम वमोजिम पुनःसंरचना गर्ने, तदनुरुप जनशक्ति तथा क्षमता विकास योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने ।	मन्त्रालय/विभाग	सम्वन्धित शाखा/महाशाखा	१ वर्षभित्र	संघिय ढाँचा अनुरुपको ३ तहको कार्यसूची र सहवर्ती अधिकार वमोजिम पुनः संरचना भएको हुने ।	कार्य प्रक्रिया अगाडी बढी रहेको ।	
2. सार्वजनिक सेवा प्रवाह							
२.१	उद्योग विभागको सवै सेवालाई अनलाइनमा लैजाने ।	उद्योग विभाग	उद्योग मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय	२ वर्ष	सूचना प्रविधि ICT र WEB मार्फत सेवाग्राहीले पर्याप्त सेवाको अवसर पाउने	उद्योग बिभागको सबै सेवालाइ अनलाइनमा लैजाने सम्बन्धमा IFC को सहयोगमा Software को कार्य प्रारम्भ भएको साथै Hardware खरिद प्रकृयामा रहेको ।	
2.२	विदेशी लगानी र सहजीकरण केन्द्र वा इकाइको स्थापना र संचालन	उद्योग मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय, मन्त्रीपरिषद	उद्योग मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय, मन्त्रीपरिषद	२ वर्ष	विदेशी लगानीकर्ताहरुमा एकद्धार सेवा पुग्न गइ विदेशी लगानी वृद्धी हुने	विदेशी लगानी र सहजीकरण केन्द्र वा इकाईको स्थापना र सँचालन सम्बन्धमा आवश्यकताको पहिचानको	

						लागि सरोवारवालासँग छलफल गरी कार्य प्रकृया अगाडी बढाउने तर्फ कारवाही भई रहेको ।	
२.३	औधोगिक तथ्यांक अद्यावधिक तथा प्रकाशन गर्ने ।	उद्योग विभाग	उद्योग मन्त्रालय	१ वर्ष	औद्योगिक तथ्यांक सम्बन्धमा पछिल्लो अद्यावधिक विवरण बारे सम्बद्ध व्यक्ति र निकाय जानकार हुने	औद्योगिक तथ्यांक अद्यावधिक तथा प्रकाशन गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक कार्य भईरहेको भएतापनि अनलाईनबाट कार्य प्रारम्भ भएपछि अझ व्यवस्थित र अध्यावधिक हुने भएकोले सो कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाउदै गरेको ।	
२.४	एकद्वार तथा एकल विन्दु सेवा संचालन ।	उद्योग विभाग	उद्योग मन्त्रालय	१ वर्ष	उद्योगसँग सम्बन्धित सम्पूण सेवा एकै स्थानबाट प्रवाहित भएको हुने	एकद्वार तथा एकल विन्दु सेवा संचालनको लागि प्रक्रिया अगाडि बढाई सरोकारवाला निकायसँग प्रतिनिधि माग गरी पत्राचार गरिएको ।	
२.५	जनशक्तिको क्षमता विकास गर्ने ।	उद्योग मन्त्रालय	उद्योग मन्त्रालय तथा मातहतका निकायहरु	२ वर्ष	दक्ष सेवा प्रदान हुने	स्वदेशी तथा बैदेशिक तालिम अध्ययन भ्रमणमा पठाउने गरिएको ।	
२.६	औद्योगिक व्यवसाय नियमावली तयार गर्ने ।	उद्योग मन्त्रालय (औद्योगिक प्रवद्र्धन महाशाखा)	उद्योग विभाग, घरेलु तथा साना उद्योग विभाग, घरेलु तथा साना उद्योग विकास	२ बर्ष	देशमा उद्योग स्थापना, संचालनका लागि नियमनकारी भूमिका निर्वाह गर्नुका साथै औद्योगिक प्रवद्र्धनमा टेवा पुग्ने ।	विधेयक सँसदमा पेश भएको ऐन पारित भएपछि नियमावली तर्जुमाको कार्य अघि बढाइने ।	

			समिति, नेपाल उद्योग बाणिज्य महासंघ, उद्योग परिसंघ				
२.७	नेपाल व्यवसाय मञ्चको लागि नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने Matching Fund व्यवस्थित गर्न नेपाल व्यवसाय मञ्चको कोष संचालन निर्देशिका तयार गर्ने ।	उद्योग मन्त्रालय (औद्योगिक प्रवद्र्धन महाशाखा)	नेपाल व्यवसाय मञ्चसंग सम्बन्धित निकायहरु	१ बर्ष	नेपाल व्यवसाय मञ्चलाई व्यवस्थित गरी संचालन गर्ने ।	अर्थ मन्त्रालयसँग समन्वय भैरहेको ।	
२.८	नेपाल औषधि लिमिटेडबाट विश्व स्वास्थ्य सगठन - WHO GMP Standard पूरा गरी जीवन बचाउन औषधि (Life Saving Drug) उत्पादन गराउने ।	सम्बन्धित संस्थान	उद्योग मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय	२ बर्ष भित्र	उद्योग संचालनमा आउंदा देशको कूल ग्राहस्थ्य उत्पादनमा सहयोग पुग्ने एवं रोजगारी बढ्ने एवं जीवन बचाउने औषधिको अभाव नहुने एवं महामारी र विपत्तमा समेत औषधिमा आत्मनिर्भर हुन सकिने ।	अर्थ मन्त्रालयसँग बजेट माग गरिएको ।	
२.९	सरकारी उद्योग र संस्थानका कर्मचारीहरुको सम्पत्ती विवरणलाई व्यवस्थित गर्ने ।	उद्योग मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, सम्बन्धित संस्थान, समिति, प्रतिष्ठान, उद्योग ।	२ बर्ष भित्र	सम्पत्ति विवरण व्यवस्थित हुने ।	प्रक्रियामा रहेको ।	
२.१०	kpfluzfnfdf Laboratory Information Management System(LIMS) ;DjGwL Software kpflu u/L ;]f kljfxnf0{Joj:yLt ug{ .	gkfn u0f:t/ tyf gfktf}n ljefu	उद्योग मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय	निरन्तर	kpfluzfnfx?sf] sfo{Dkfbgdf ;'wf/ e0{;]f kljfxdf kefjsf/Ltf xg]	Laboratory Information Management System(LIMS) sfo{sf] software tof/ e};s]sf] Pj+pkofu ug{sdf /x]sf] .	
२.११	cTofwlgs ljZn]f0f ;]fx? h:t} GC Mass, HPLC, AAS, HPTLC h:tf pks/0fx? Jff6 kl/lf0f ;]f lfqsf]lj:tf/ ub{n}hfg] tyf j}1flgs gfktf}n cGt{ut	gkfn u0f:t/ tyf gfktf}n ljefu	उद्योग मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय	२ बर्ष	cfd pkef]Qmfx?sf] :jf:Yo tyf ;'/lff ;F ;/f]sf/ /xg]ljifox?sf] yk Joj:yfkg sfo{df ;xhtf, lgsf;L Jofkf/ 6]f kUg] u0f:t/ clej[4L xg] tyf z';f;gdf ;xofu kUg]	AAS pks/0fJff6 ;]f kpfg e}/x]sf] GC Mass, HPLC, HPTLC h:tf pks/0fx?sf] training PTB sf] ;xofudf e0{x]sf]5„ ;fy}	

	Length, Humidity, Time, Medical Equipment, Proving Tank, Flow meter, Utility meter (Water meter, Electrical meter) ;]fsf] lj:tf/ ug[l					Humidity, length sf] vl/b e}sfd z? ePsf] Flow metere tyf Proving tank vl/b k|s[ofdf /x]sf].	
२.१२	yk lgsf;L hGo j:tx? h:t} klZdgf, :6Lnsf ;fdfu|, x:tsnf tyf gk|fnL sfuh ;F ;DjGwLt kbfy{zfnfx? P}sf|8L6]zg ub{ nhfg] l	gk|fn u0f:t/ tyf gfktf}n ljefu	pBf}u dGqfno, ;fdfGo kz;g dGqfno, cy{ dGqfno, jfl0fHo tyf cfkl't{Joj:yf dGqfno	२ बर्ष	kbfy{zfnfsf] cGt/fli6«o dfGotf kfTtL eO{b0{klIfo tyf jx'klIfo ;em}tfsf] lj:tf/ Pj+ lgsf;L Jofkf/df 6]f k'g]	klZdgf tyf :6Lnsf ;fdfu|x?sf] kl/If0fsf] Accreditation sf] nfuL cfa]g lbg]sfo{ePsf]. x:tsnf tyf gk|fnL sfuh ;F ;DalGwt kbfy{zfnfx?sf] accreditation sf] nflu cfjZos sfuhft (manual, procedure,sop) tof/ eO{x]sf].	
2.13	ljefudf Reference Materials tof/ ug[Cosmetic, Polymers, Natural Products / Medical ;fdfu|sf] kl/If0f ;ljwf lj:tf/ ug[tyf k|j0ftf kl/If0f nf0{cGt/fli6«o dfkb08 cg';f/ ;+fng ug]	gk|fn u0f:t/ tyf gfktf}n ljefu	pBf}u dGqfno, jfl0fHo tyf cfkl't{Joj:yf dGqfno, cy{dGqfno	२ बर्ष	ljefu nufot cGo kbfy{zfnfx?sf] u0fdf ;'wf/, thgfTds ?kdf nfesf] lfqdf u0f ljsf; lfdtfsf] j[4L	Reference Materials tof/ ug[sfo{sf] ;}4flGts k|zlf0f ePsf] ;f]sf] kbfy{fTds tflnd xg] r/0fdf /x]sf]. Cosmetic, Polymers, Natural Products / Medical ;fdfu| h:tf gofFaifosf] kl/If0fsf] nfuL cfjZos kfl{wf/sf] nfuL lrg ;/sf/ nf0{cg'/f]w ul/Psf]. k|j0ftf kl/If0f nf0{ cGt/fli6«o dfkb08 cg';f/ ;+fng ug{PTB sf] ;xof}udf tfnLd ;~rfng eO{kl/If0f cEof; ul/Psf] .	
2.14	gk|fn u0f:t/ lgwf{0f sfo{nf0{ c;n u0f:t/ cEof; (Good Standardization Practice) cg';f/ cjnDjg ug[	gk|fn u0f:t/ tyf gfktf}n ljefu	pBf}u dGqfno, gk|fn u0f:t/ kl/ifb\	1 बर्ष	z';f;g / Jofkf/ j[4Ldf 6]f k'g]	gk|fn u0f:t/ lgwf{0f sfo{nf0{c;n u0f:t/ cEof; (Good Standardization Practice) sf] nfuL	

						sfo{alwsf] d:of}bf tof/ ePsf].	
2.15	6]S;L ld6/ kl/Ifof ;DjGwL cfwlgs pks/0f ;ljwf yk ug]{ .	6]S;L 6]Dkf]0{sf0{	gkfn u0f:t/ tyf gfktf}n ljefu	२ बर्ष	cfd pkef]Qmfx?nfefl0fjt xg] pkef]Qmfdf 6S;L ld6/ klt ljZjf; j[l4 xg]	o; sfo{sf]nfuL EU sf]Trade & Private Sector Development ;Fu MOU sf]nfuL d:of}bf tof/ ePsf].	
2.16	ljbz]L pTkfbgx?df gkfn u0f:t/ kdf0fLs0f ;]jf ug]{ .	gkfn u0f:t/ tyf gfktf}n ljefu	pBfu dGqfno, gkfn u0f:t/ kl/ifb\	1 बर्ष	:jbz]L jhf/df u0f:t/Lo j:tx?sf] pknJwtf	lgb{zsf tyf sfo{jlwsf] d:of}bf tof/ ePsf].	
2.17	कार्यसम्पादन करारको व्यवस्थालाई कार्यान्वन गर्ने गराउने ।	उद्योग मन्त्रालय	सम्वन्धित शाखा/महाशाखा	१ वर्षभित्र	कार्य सम्पादन करार कार्यान्वन हुने ।	कार्यान्वयन भैरहेको ।	
2.18	प्रशासन सुधार सुझाव समितिको प्रतिवेदन २०७० अनुरुप कार्ययोजना बनाई कार्यान्वन गर्ने ।	उद्योग मन्त्रालय	सम्वन्धित शाखा/महाशाखा	निरन्तर	कार्यान्वयन भएके हुने	भैरहेको छ ।	
2.19	बेरुजु फर्छ्यौट अभियानलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वन गर्ने ।	उद्योग मन्त्रालय	सम्वन्धित शाखा/महाशाखा	निरन्तर	बेरुजु फर्छ्यौट भएको हुने ।	बेरुजु फर्छ्यौटलाई प्राथमिकता दिई सोहि अनुरुप कार्य भैरहेको ।	
2.20	सरुवा मापदण्ड निर्धारण गरी कार्यान्वयन गर्ने ।	उद्योग मन्त्रालय	सम्वन्धित शाखा/महाशाखा	निरन्तर	मापदण्ड निर्धारण गरी कार्यान्वयन भएको हुने ।	सरुवा मापदण्ड तयार भै कार्यान्वयन भैरहेको ।	
2.21	वित्तिय घाटामा गई धेरैकम क्षमतामा संचालन भै रुग्ण आवस्थामा पुगेका उद्योगहरुको अध्ययन गरी ३५ वटा उद्योगहरुको रुग्णता पहिचान गरी सिफारिश गर्ने ।	उद्योग मन्त्रालय (औद्योगिक प्रवद्र्धन महाशाखा)	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय, राष्ट्रिय योजना आयोग, नेपाल राष्ट्र बैंक, नेपाल बैंकर्स एशोसिएशन, नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संघ	२ बर्ष	संचालन गर्न कठिनाई परेका उद्योगहरुको व्यवस्थापन तथा संचालन भई औद्योगिक उत्पादनमा बृद्धि र रोजगारी सिर्जना हुने ।	प्रशासनिक खर्च व्यवस्थापनका लागि अर्थ मन्त्रालयमा रकम माग भएको ।	
2.22	कम्पनी रजिष्टारको कार्यलाई चुस्त र दुरुस्त बनाउने	कम्पनी रजिष्टारको कार्यालय	उद्योग मन्त्रालय	1 बर्ष	कम्पनी रजिष्टारको कार्यमा थप सुधार भउको हुने ।	System information Security Audit and	

	सम्बन्धमा Online Registration No access of People Within CRO Premises Documentation गर्ने ।					Management को कार्य भैरहेको ।	
2.23	वैदेशीक लगानीमा भएको प्रकृयागत व्यबस्थालाई सरल बनाउने ।	उद्योग विभाग	उद्योग मन्त्रालय	1 बर्ष	वैदेशीक लगानीमा भएको प्रकृया सरल हुने ।	विदेशी लगानीमा भएको प्रकृयागत व्यबस्थालाई सरल बनाउन मौजुदा एन नियममा आधारित रही कार्यविधी निर्देशिका तयारीको कार्य भईरहेको।	
2.24	बौध्दिक सम्पति (IP) को क्षेत्र लाई प्रभावकारी बनाउने ।	उद्योग विभाग	उद्योग मन्त्रालय	1 बर्ष	IP को Sector प्रभावकारी भएको हुने	बौध्दिक सम्पति (IP) को क्षेत्र लाई प्रभावकारी बनाउने निर्देशिका तयारीको कार्य भै स्वीकृतिको क्रममा रहेको ।	
2.25	प्रभावकारी अनुगमनको व्यवस्था मिलाउने ।	उद्योग मन्त्रालय	सम्वन्धित विभागहरु	३ महिना	प्रभावकारी अनुगमनको व्यवस्था भएको हुने ।	निरन्तर रुपमा अनुगमन भैरहेको ।	
3.विकास व्यवस्थापन							
3.1	विभागहरुको नयाँ भौतिक सरचना निर्माण गर्ने (संघीय ढाँचा र आवश्यकता अनुरुप)	उद्योग विभाग, घरेलु तथा साना उद्योग विभाग, खानि तथा भूगर्भ विभाग	उद्योग मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय र भवन विभाग	2 बर्ष	जिर्ण पुरानो संरचना विस्थापीत भइ नया भवनबाट सेवा प्रवाह गर्नु पर्ने तथा भुकम्पवाट प्रभावित भग्नावशेष हटाइ पुनर्निर्माण गर्नु पर्ने	मन्त्रालय तथा सम्बन्धित निकायसंग समन्वय भई कार्य प्रक्रिया अगाडि बढेको ।	
3.2	महिला उद्यमी तयार गरी देशको औद्योगिकीकरणमा महिलाहरुलाई सहभागि गराउन प्रोत्साहनको लागि १५० भन्दा वढी महिलाहरुलाई उत्कृष्ट महिला उद्यमी पुरस्कार प्रदान गर्ने ।	उद्योग मन्त्रालय (औद्योगिक प्रवद्र्धन महाशाखा)	उद्योग विभाग, घरेलु तथा साना उद्योग विभाग, घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति, नेपाल उद्योग बाणिज्य महासंघ, नेपाल	३ बर्ष	महिलाहरुको उद्यमशीलता विकास भई देशको औद्योगिकीकरणमा महिला सहभागिता बृद्धि भई थप रोजगारी समेत सिर्जना हुने ।	कार्यान्वनको क्रममा रहेको ।	

			उद्योग परिसंघ, राष्ट्रिय महिला उद्यमी महासंघ, राष्ट्रिय लघु उद्यमी महासंघ				
3.3	उद्योग मन्त्रालयका कार्यहरुलाई स्वचालित पद्धति(Automation System) मा लैजाने ।	उद्योग मन्त्रालय	विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय र राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्र ।	२ बर्ष भित्र	कार्य सम्पादनमा सुधार ल्याउने र अभिलेख व्यवस्थित हुने	बजेट व्यबस्था गरी कार्यान्वयन गर्ने प्रयास भैरहेको ।	
3.4	युवा उद्यमशीलता तथा औद्योगिक जनशक्ति विकास विशेष कार्यक्रम निर्देशिका तयार गर्ने ।	घरेलु तथा साना उद्योग विभाग,	उद्योग मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय	1 बर्ष	निर्देशिका तयार भएको हुने	युवा उद्यमशीलता तथा औद्योगिक जनशक्ति विकास विशेष कार्यक्रम निर्देशिका तयार भै कार्यान्वयनका लागि जिल्लाहरुमा पठाईएको ।	
3.5	महिला उद्यमशीलता विकास कोष प्रति वर्ष १० जिल्लाका दरले विस्तार गरी ३ वर्षभित्र थप ४६ जिल्लामा विस्तार गर्ने ।	घरेलु तथा साना उद्योग विभाग,	उद्योग मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय	२ बर्ष	महिला उद्यमशीलको विकास	कोष विस्तार गर्ने क्रममा प्रस्ताव आव्हान गरी छनोट गर्ने क्रममा रहेको ।	
3.6	g]kfn u0f:t/ th{df ug{ cfot lgof{t tyf ;j{nlgs lgsfox?n] vl/b ug{j:tx?sf]kl/If0f ;DjGwL cg';Gwfg ug{ l	g]kfn u0f:t/ tyf gfktf}n ljefu	pBf]u dGqfno, jfl0fHo tyf cfkl't{ Joj:yf dGqfno, cy{dGqfno	२ बर्ष	j:t'sf]u0f:t/Lotfdf j[l4	;fa{hlgs lgsfox?af6 xfn dfu eP adf]hdsf]kl/If0f ;ljwf kb|fg e}/x]sf] tyf lgsfl; ofj]o a:tx/sf] cfoft sftf{/fi6sf] dfkb08 cg';f/ kl/If0f ;]jf pknAw u/fpg cfjZos cg';Gwfg e0{x]sf].	
3.7	जियोलोजिकल म्यूजियम स्थापना गर्ने ।	खानि तथा भूगर्भ विभाग	उद्योग मन्त्रालय र सहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग	यस आ.व.भित्र	नेपालका खनिज पदार्थको भौगर्भिक अवस्थितिको जानकारी हुने ।	निर्माण कार्यको संझौता सम्पन्न भई कार्य प्रारम्भ भएको ।	

3.8	भू ईन्जिनियरिङ अध्ययन गर्ने ।	खानि तथा भूगर्भ विभाग	उद्योग मन्त्रालय	यस आ.व.भित्र	e"SDk kefljt * :yfgdf kg{gdf{0fsf]nflu e"O{Ghlgol/ª c¿oog cg';Gwfg ;DkGg xg].	दुई अध्ययन फिल्ड कार्य सम्पन्न र दुई अध्ययन फिल्ड कार्य भई रहेको ।	
3.9	;fwf/0f lgdf{0fdlV vlgh cGj]if0f tyf kj4{g !@ :yfgdf I	खानि तथा भूगर्भ विभाग	pBf]u dGqfno, lj1fg k|ljlw tyf jftfj/0f dGqfno, jg tyf e"–;+/If0f dGqfno, ;+3Lo dfldnf tyf :yflgo ljsf; dGqfno, eflts k"jf{wf/ tyf oftfoft Joj:yf dGqfno, phf{ dGqfno nufot cGo lgsfo	यस आ.व.भित्र	e"SDk kl5sf]k"jf{wf/÷kg{lgdf{0fdf ;xh cfkl"t{xg].	९२ वटा खानीको डाटा प्याकेज तयार भई प्रवर्धन कार्य पूर्व वातावरणीय प्रतिवेदन स्विकृतीको लागि वातावरण समितिमा पेश भएको ।	
3.10	ef}ule{s kbf{yzfnfx?sf]:t/ pGgtL I	खानि तथा भूगर्भ विभाग	उद्योग मन्त्रालय	यस आ.व.भित्र	ef}ule{s c¿oog, cg';Gwfgdf clej[4 / l56f]5l/tf]sfo{ ;Dkfbg xg].	प्रयोगशाला उपकरण खरिदको लागि बोलपत्रको सूचना प्रकाशन भएको ।	
3.11	e"SDk dfkg ug{:6]zgx?sf :t/ pGgtL I	vfgL tyf e"ue{ ljefu, DASE k|fG; ;/sf/	/fli6«o of]hgf cfof]u, cy{dGqfno, pBf]u dGqfno	o; cf=j= leq	e"SDkLo c¿oog cg';Gwfg a9L kl/is[t xg]	DASE k|fG; ;/sf/संग छपफल भई कार्यक्रम तयार भईरहेको ।	
3.12	उद्यमशिलताको विकास र श्रम सम्वन्धमा सुधार गर्ने ।	सम्बन्धित विभागहरु	राष्टिय योजना आयोग अर्थ मन्त्रालय उद्योग मन्त्रालय	यस आ.व.भित्र	उद्यमशिलताको विकास र श्रम सम्वन्धमा सुधार भएको हुने।	उद्यमशिलता विकास सम्बन्धि तालिमहरु सञ्चालन भैरहेको ।	
3.13	स्वदेशी उत्पादनमा बृद्धि गर्ने र संभव भएसम्म स्वदेशी उत्पादन प्रयोग गर्ने ।	उद्योग मन्त्रालय	सम्बन्धित विभागहरु	निरन्तर	स्वदेशी उत्पादनमा बृद्धि भई सो को प्रयोग गर्ने ।	सार्वजनिक निकायमा स्वदेशी वस्तुको उपयोग गर्ने सम्बन्धी निर्देशिका २०७१ जारी भै कार्यन्वयनका लागि सबै निकायमा पठाईएको ।	
4. पुनःनिर्माण							

4.1	भूकम्पबाट क्षति पुगेका जिल्ला स्थित घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयको पुनर्निमाण गर्ने ।	-उद्योग विभाग - खानि विभाग	अर्थ मन्त्रालय शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग पुननिर्माण प्राधिकरण	2 बर्ष	भवन निर्माण हुने ।	भवन निर्माणका लागि अर्थ मन्त्रालय शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग सँग समन्वय भै प्रक्रिया अगाडि बढिरहेको ।	
4.2	भूकम्प पीडितहरुलाई आय आर्जन तथा व्यवसाय संचालनमा सहयोग पुरयाउन तालिम प्रशिक्षण र अन्य सहयोग पुरयाउने/यस्ता कार्यक्रम संचालनमा स्थानिय तहमा रहेका वडा नागरिक मञ्च र नागरिक सचेतना केन्द्रलाई पनि सहभागि गराउने ।	सम्बन्धित विभागहरु	राष्टिय योजना आयोग अर्थ मन्त्रालय उद्योग मन्त्रालय ।	यस आ.व. बर्ष भित्र	भूकम्प पीडितहरुलाई आय आर्जन तथा व्यवसाय संचालनमा सहयोग पुरयाउन तालिम प्रशिक्षण सम्पन्न भएको हुने ।	घरेलु तथा साना उद्योग विभाग र समितिबाट सिकर्मी डकर्मी लगायत अन्य तालिमहरु सञ्चालन भैरहेको ।	